

ARKEOLOGISK UTREDNING 2020

Patrik Hallberg

HUNNESTAD 5:24 OCH 5:13

Halland, Hunnestads socken, Hunnestad 5:24 och 5:13.

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2020:65

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2020

Arkeologisk utredning 2020

Bild framsida: Fornlämningsytan mot norr. Foto: Patrik Hallberg. (Fotonr. 2020-51-01).

Grafisk form och layout: Anders Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	5
BAKGRUND.....	5
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ.....	5
RESULTAT.....	7
TOLKNING.....	9
ÅTGÄRDSFÖRSLAG.....	10
REFERENSER.....	10
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	10
BILAGOR.....	11
Bilaga 1 Schaktbeskrivning	
Bilaga 2 Metalldetekteringsrapport, Jonas Paulsson Kula AB	
Rapporter från Kulturmiljö Halland 2020.....	14

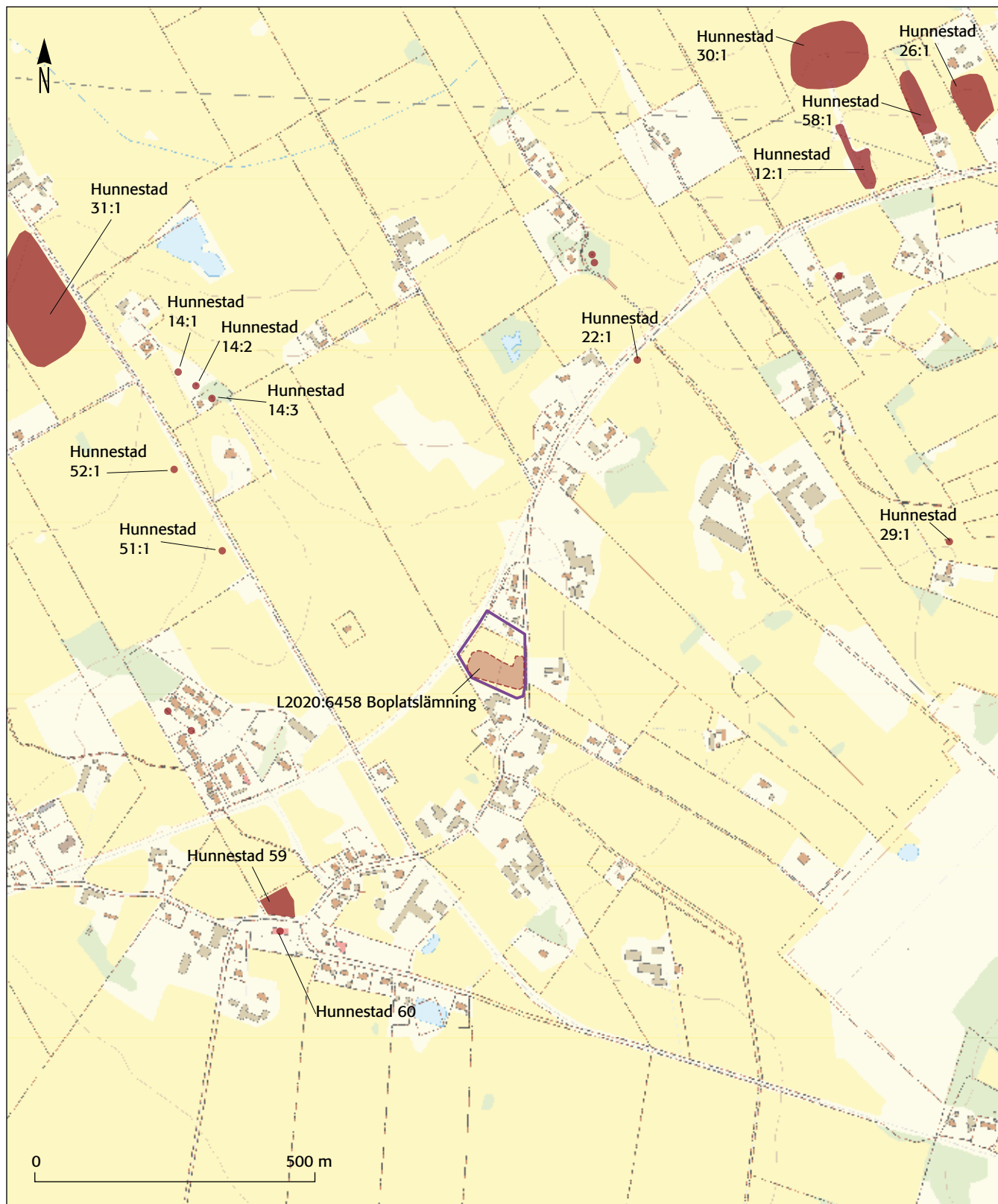

Fig 1. Hunnestad med utredningsområdet markerat med lila kontur, fornlämning L2020:6458 samt närliggande fornlämningar. Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland har på uppdrag av Varbergs kommun och Hunnestad Bygg AB genomfört en arkeologisk utredning på fastigheterna Hunnestad 5:24 och 5:13 inom Hunnestad socken i Varbergs kommun. Utredningen utfördes enligt länsstyrelsens beslut 431-8672-2019 den 12 augusti 2020, i syfte att ta reda på om det fanns dolda fornlämningar inom de två fastigheterna. Det schaktades totalt 322 löpmeter fördelade på nio schakt. Vid schaktningen påträffades en boplatslämning bestående av 24 stolphål, tre gropar och ett område med mörka kulturlager. Lämningen har blivit registrerad som fornlämning L2020:6458. Kulturmiljö Halland förordar att en arkeologisk förundersökning genomförs i fornlämning L2020:6458 för att utröna dess utbredning, karaktär och datering.

BAKGRUND

Kulturmiljö Halland har på uppdrag av Varbergs kommun och Hunnestad Bygg AB enligt länsstyrelsebeslut 431-8672-2019 genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Hunnestad 5:24 och 5:13. Orsak till den arkeologiska utredningen är att Varbergs kommun i samarbete med markägaren Hunnestad Bygg AB planerar att detaljplanelägga ett drygt 13 000 m² stort område för bostäder.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdet är beläget på flack åkermark på en höjd av cirka 35 meter över havet i ett öppet jordbrukslandskap strax nordöst om Hunnestads bytomt och 550 meter nordöst om Hunnestad kyrka. Fornlämningslandskapet karakteriseras av boplatslämningar dolda under matjorden på åkrarna, samt gravar från brons- och järnålder på de svagt markerade höjdyggarna, vilka påträffas både som solitärer och som gravfält. Fornlämningarna har i huvudsak registrerats under Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering

1987 i mellersta Halland. Den enda fornlämningen i närområdet är Hunnestad bytomt som ligger strax norr om kyrkan och cirka 500 meter sydväst om undersökningsområdet, vilken undersöktes 2003 och 2004 och som utgör platsen för den gamla Klockaregården (Håkansson 2004). Inom en kilometer finns ytterligare fornlämningar, i nordöst ett gravfält bestående av fem högar (RAÄ 12:1) och i nordväst en stenåldersboplat (RAÄ 31:1).

SYFTE OCH METOD

Syftet med den arkeologiska utredningen har varit att ta reda på om fornlämningar berörs av det planerade arbetsföretaget. Utredningen ska preliminärt avgränsa nya påträffade fornlämningar inom utbredningsområdet. Utredningsresultaten ska kunna användas vid länsstyrelsens fortsatta bedömningar och tillståndsprövningar, samt utgöra underlag för eventuellt kommande arkeologiska åtgärder. Resultatet ska också kunna användas i företagarens fortsatta planering. Undersökningen utfördes med hjälp av en bandgående grävmaskin med planeringskopa, 1,6 meter bred. Maskinen tillhandahölls av Hunnestad bygg AB. Sökschakten

- Fynd
- ⋯ Elkabel
- Ny fornlämning
- Meterrutor
- Kulturlageryta
- Grop
- Möjlig äldre väg
- Stolphål
- Schakt, grävda ytor
- Utredningsområde

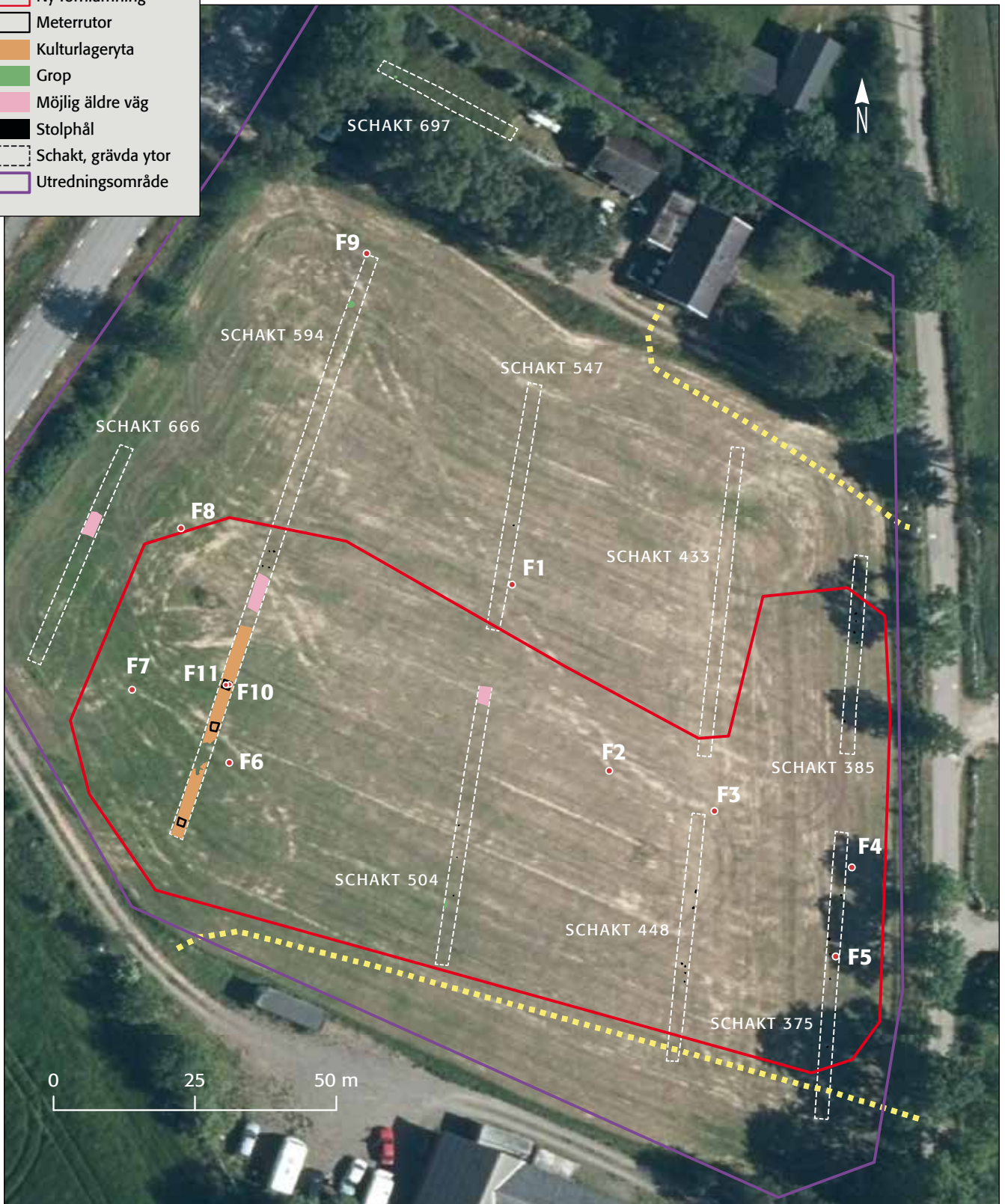

Fig 2. Utredningsytan med anläggningar och fynd. Skala: se skalstock.

drogs huvudsakligen i nordsydlig riktning förutom ett schakt i den norra delen som drogs i östvästlig riktning på grund av terrängens utformning. Schakten förlades med cirka 20–30 meters mellanrum över undersökningsytan. Alla schakt grävdes igenom matjorden ner till underliggande sand för att lokalisera fornlämningsstrukturer. Schakt, arkeologiska anläggningar, fynd och topografiska företeelser inmättes med GPS. Metalldekteering utfördes inom utredningsområdet av Jonas Paulsson Kula AB då det kunde förväntas metallfynd.

RESULTAT

Totalt öppnades nio schakt med en sammanslagen längd av 322 löpmeter, vilket motsvarar en frilagd yta av cirka 515 kvadratmeter. Matjordsdjupet varierar mellan 0,25–0,40 meter. Inom fastigheten 5:24 påträffades arkeologiska boplatsslämningar i sex av sökschakten. (schakt 375, 385, 448, 504, 547, och 594) vilka består av 24 stolphål, 2 gropar, en kulturlageryta samt vad som eventuellt kan vara en äldre väg. Lämningarna är koncentrerade till den södra halvan av fastigheten 5:24 och har registrerats som fornlämning L2020:6458 Boplatsslämning.

I det mörka kulturlagret i schakt 594 handgrävdes tre meterrutor med gotlandsskrapa i syfte att avgöra om det mörka lagret var av arkeologisk-juridisk relevans eller ej, dvs äldre eller yngre än 1850. Frågan infann sig då vi vid avbaning påträffat yngre rödgoods samt tegel. Tegelbitarna var såväl hårdbrända, närmast moderna, som dåligt brända närmast liknande bränd lera.

Den första meterrutan förlades mitt i lagret och grävdes till botten, dvs 15–20 cm. I lagret påträffades bränd lera och träkol men även en bit slagg och en keramikbit. Slaggen kommer från en blästugn och kan således vara från järnålder eller medeltid. Keramikbiten är en mindre bit av en mynning, från ett relativt vidbrättat kärl. Keramiken förefaller vara från järnåldern.

Ruta 2 grävdes 5 m söder om ruta 1. Den grävdes till botten, dvs 10–15 cm djup. Inga fynd påträffades. Ruta 3 grävdes i schaktets södra ände cirka 12 meter från ruta 2 och grävdes till botten som de andra, till ett djup om 10 cm. Även i denna ruta var det fyndtomt. Alla rutorna grävdes i samma mörka lager. Lagret är sandigt med grusinslag. Humushalten är hög och det ger mot botten ett lätt smetigt intryck, liknande det som är i uttorkade fukthålor. Färgen är brunsvart, grå när

Fig 3. Det mörka kulturlagret vy mot SV. Foto: Patrik Hallberg. (fotonr. 2020-51-02).

Fig 4. Blästslogg med mynningsbit av keramik. Foto: Patrik Hallberg. (fotonr. 2020-51-03).

Fig 5. Fornlämningsytan vy mot Väst. Foto: Patrik Hallberg. (fotonr. 2020-51-01).

Fig 6. Ytan mot N. Foto: Patrik Hallberg. (fotonr. 2020-51-04).

den torkat. I lagret finns skörbränd sten, från grusstorlek till 10 cm. Det finns prickar av kol och bränd lera.

Sökschaktens utbredning söderut begränsades något av att fastigheten korsas av en nedgrävd kabel i Ö-V riktning. I den mot norr angränsande fastigheten 5:23 drogs ett sökschakt i Ö-V riktning på den västra sidan om byggnaderna. I detta schakt framkom inget förhistoriskt. En grop registrerades, men visade sig senare innehålla skräp från nyare tid.

Undersökningsområdet avsöktes med metalldetektor av Jonas Paulsson, Kula AB den 19/8 2020. Vid avsökningen av matjordslagret negligerades generellt utslag

från järnföremål medan alla andra kontrollerades. De metallföremål som säkert kunde sägas tillhöra tiden före 1850 togs upp och mättes in med GPS. Övriga fynd tillvaratogs ej. Bland de tillvaratagna föremålen finns tre knappar, en fingerborg, en sölja/remfäste, ett mynt, samt en bit av en kopparten.

TOLKNING

De påträffade boplatsanläggningarna är koncentrerade till den södra halvan av utredningsområdet och till den södra delen av fastigheten 5:24. I västra delen framkom

Namn	Klass	Subklass	Material	Sakord	Antal	Fragmentering	Fyndstatus	Vikt
F1	Fynd	Metall	CU-leg	Knapp	1	Defekt	Diameter 17 mm tjocklek 1,5 mm	1,7 gr
F2	Fynd	Metall	CU-leg	Blad/bleck	1	Defekt	L. 34 mm br. 20 mm tjocklek 1 mm	2,3 gr
F3	Fynd	Metall	CU-leg	Knapp	1	Defekt	Diameter 17 mm tjocklek 2 mm	2,0 gr
F4	Fynd	Metall	CU-leg	Sölja/remfäste	1	Defekt	L. 39 mm br. 19 mm tjocklek 2 mm	4,8 gr
F5	Fynd	Metall	CU-leg	Fingerborg	1	Defekt	Diameter 15–20 mm höjd 17,5 mm	2,9 gr
F6	Fynd	Metall	CU-leg	Koppar ten	1	Defekt	L. 27 mm br. 8,5 mm höjd 11 mm	15,1 gr
F7	Fynd	Metall	CU-leg	Mynt	1	Defekt	Diameter 23 mm tjocklek 1 mm	2,1 gr
F8	Fynd	Metall	CU-leg	Knapp	1	Defekt	Diameter 17 mm tjocklek 2 mm	2,4 gr
F9	Fynd	Metall	CU-leg	Odefinierad	1	Defekt	L. 25 mm br. 14 mm tjocklek 1 mm	10,6 gr
F10	Fynd	Keramik	Lera	Mynningsbit	1	Defekt	L. 18 mm br. 18 mm tjocklek 10 mm	4,8 gr
F11	Fynd	Metall	Järn	Blästslogg	1	Defekt	L. 110 mm br. 80 mm h. 50 mm	448 gr

Fyndtabell.

ett mörkt humöst kulturlager med arkeologiska lämningar som tyder på att det förekommit någon form av metallbearbetning på platsen. Ett fynd av slagg från en blästugn samt tenen av koppar pekar på detta. Ihop med den lilla mynningsbiten av förmodad järnålderskeramik pekar detta på en boplats med en möjlig datering kring järnålder-medeltid. De övriga metallföremålen som hittades vid detekteringen av utredningsområdet tillhör vad som är vanligt förekommande i samband med torplämningar och senare års brukande av mark som tappade knappar och mynt. Enligt skifteskartor så har marken varit odlingsmark och betesmark fram till nutid. Den eventuella väg som påträffades i den norra kanten av boplatsen går inte att datera närmare utan vidare undersökning. De arkeologiska anläggningar som påträffades i den östra delen av boplatsen är otydligare och svagare till utseendet vilket kan tyda på att dessa möjligen är äldre.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar att en arkeologisk förundersökning utförs av fornlämning L2020:6458 i syfte att fastställa fornlämningens utbredning, komplexitet, karaktär och datering. Förundersökningen får ej utföras i väderlek med tjäle och snö.

REFERENSER

Håkansson, Anders. 2004. *Halland, Hunnestad socken, Hunnestad 12:1, Klockaregården i Hunnestad*. Arkeologisk förundersökning 2004. Arkivrapport från Landsantikvarien i Halland

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-8672-2019
Eget diarienummer:	2020-04
Uppdragsgivare:	Hunnestad Bygg AB i samarbete med Varbergs kommun
Utförandetid:	2020-08-12
Personal:	Patrik Hallberg (grävningssledare och mätansvarig), Leif Häggström (arkeolog) och Magnus Andersson, Gårdshjärne Lantbruk och Entreprenad
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Läge:	Halland, Hunnestad socken, Hunnestad 5:23 & 5:24
Undersökt:	322 löpmeter, motsvarande 515 kvadratmeter.
Dokumentation:	Schakt och anläggningar mättes in med GPS. Digital information finns tillgänglig i Intrasiprojektnr: Hunnestad 202004U, Digitala fotografier har foto-nummer 2020-
Fynd:	En keramikbit av järnålderstyp, en klump av slagg, tre knappar, ett mynt och en ten av kopparsölja i metall
Datering:	-

BILAGOR

Bilaga 1 Schaktbeskrivning

Schaktbeskrivning efter arkeologisk utredning Hunnestad 5:23 & 5:24, uppdragsgivare Hunnestad Bygg AB och Varbergs kommun.

Fastighet Hunnestad 5:23

Schakt 375. Längd 35,4 meter 58,5 m². Matjord 0,40 meter. Underliggande gulröd silt, ljus sand och mindre stenar i norra delen.

Schakt 385. Längd 24,7 meter 41,2 m². Matjord 0,30 meter. Underliggande gul silt.

Schakt 433. Längd 38,3 meter 62,8 m². Matjord 0,30 meter. Underliggande gulröd silt.

Schakt 448. Längd 30,7 meter 51,7 m². Matjord 0,30 meter. Underliggande gulröd silt.

Schakt 504. Längd 35,0 meter 57,6 m². Matjord 0,35 meter. Underliggande gulröd silt i norra delen, vitgul silt i söder.

Schakt 547. Längd 30,7 meter 53,6 m². Matjord 0,35 meter. Underliggande gul silt.

Schakt 594. Längd 75,7 meter 130,4 m². Matjord 0,35 meter. Underliggande gulröd silt, svartbrunt humöst sandlager i södra delen.

Schakt 666. Längd 28,9 meter 52,0 m². Matjord 0,25 meter. Underliggande mörkbrun sand.

Fastighet Hunnestad 5:24

Schakt 697. Längd 18,6 meter 31 m². Matjord 0,25 meter. Underliggande gul sandig silt.

Bilaga 2 Metalldetekteringsrapport, Jonas Paulsson Kula AB

Metalldetekteringsrapport

Metalldetektering i samband med arkeologisk utredning inom fastigheten Hunnestad 5:24 och del av 5:13, Hunnestads socken, Varbergs kommun i Hallands län.

Metalldetektor som användes: Modell: XP DEUS 11”

Undersökningen:

Arbetsmetod och utförande:

En systematisk metalldetektering utfördes. Inledningsvis avsöktes hela undersökningsområdet (UO) från ytan med sökstråk med cirka 20 meters avstånd. Sökstråken förlades på och i förlängningen av de igenlagda utredningsschakten. Detta för att undvika gräsvegetation och som ett försök att även nå de lägre liggande delarna av matjorden som blandats upp i de igenlagda schakten.

Därefter förtätades detekteringen inom OU sydvästligaste del, där matjorden hade en mörkare karaktär.

Vid avsökningarna av matjordslagret negligerades generellt utslag från järnföremål medan alla andra kontrollerades. Metallföremål som med säkerhet kunde tillföras tiden före 1850 eller med osäkerhet kunde dateras i fält togs upp och mättes in med handburen GPS. Metallföremål som med säkerhet kunde bestämmas till senare tid (d.v.s. efter 1850) tillvaratogs inte.

Fältarbetet utfördes den 19/8 2020.

Detekteringssituationen: (fysiska faktorer som påverkar detekteringsresultatet) –

Större delen av UO brukades som vall, där det vid undersökningstillfället finns en lägre och tuvig gräsväxtlighet. Den nordligaste delen av OU var på en tomt och i anslutning till äldre byggnader och innehöll på grund av detta rikligt med recenta metallföremål, vilket i det närmaste omöjliggjorde en avsökning med metalldetektor.

Arbetet utfördes vid meteorologiskt gynnsamma förhållanden.

Jonas Paulsson (Arkeolog och metalldetekteringsspecialist)

Kula AB

mob. 0701733223

e-post: stavershult@gmail.com

RAPPORTER FRÅN KULTURMILJÖ HALLAND 2020

2020:01	Lögnäs Skummeslöv RAÅ 39 och 41. Ark. slutundersökning.	2020:43	Fem provborrhål inom Österskans. Halmstad kommun, Österskans 1 och Halmstad 6:31. Ark. kontroll.
2020:02	Nio fornlämningar längs Suseån, Ark. förundersökning.	2020:44	Arkeologisk utredning inom Tofta 2:2. Varbergs kommun.
2020:03	Ett hål i Hamngatan, Halmstad, Ark. schaktningsövervakning	2020:45	Apelviksgården, omläggning av stråtak. Antikvarisk medv.
2020:04	Boplotsaktiviteter fr. tidigneolitikum och romersk järnålder invid bronsåldershöj Kvibille RAÅ 35:1	2020:46	Professorn 7, Hotell Gästis i Varberg, Antikvarisk förundersökning
2020:05	Medeltida lämningar i Storgatan, Halmstad	2020: 47	Folkvandringstid, Vendeltid & Vikingatid, Kvibille 21:1, Ark. förundersökning
2020:06	Dagsås kyrka, textiltförvaring och åtgärder i sakristian	2020:48	Boplotslämningar i Hasslöv, Hallands län, Laholms kommun, Hasslövs socken, Ark. utredning
2020:07	Dagsås kyrka, nytt pentryskåp	2020:49	Gravar och boplatser invid Kistinge deponi, Eldsberga socken, Ark. utredning
2020:08	Rosenedsskolan uthus, Folkskolan 1, antikvarisk förundersökning	2020:50	Villa Örnvik, Eketånga 2:71, Halmstad, Antikvarisk förundersökning.
2020:09	Landa kyrka, nytt styrsystem	2020:51	Kvarnadalen i Sällstorp, Vård- och underhållspan
2020:10	Landa kyrka, belysning	2020:52	Landa kyrka, mögelsanering
2020:11	Grev Kristoffer 13, antikvarisk förundersökning inför renovering	2020:53	Societetshuset i Varberg, antikvarisk konsekvensutredning
2020:12	Grunnarp 3:12. Underlag inför tillståndsansökan för ändring av byggnadsminne.	2020:54	Långanskogen, vård- och underhållsplan
2020:13	Trönninge 7:47 Förenklad ark. utredningsrapport	2020:55	Göingegårdens smedja, Antikvarisk förundersökning
2020:14	Vattenledning Åled-Oskarström, Enslövs socken. Ark. utredning, steg 1.	2020:56	Falkenbergs stadshus, ändring av ventilation
2020:15	Veddige kyrka, invändig ändring, antikvarisk konsekvensbeskrivning	2020:57	Ny spillvattenledning i Skrea. Ark. utredning
2020:16	Lindbergs kyrka, framtagande av bemålat brådtak, antikvarisk förundersökning	2020:58	Lugnarahögen, renovering av gravhög och stuga
2020:17	Enslövs kyrka begravningsplats, Ark. utredning inför utökande av Enslövs kyrkas gravplats.	2020:59	Boplotslämningar inom Altona 2:1 och 4:34. Ark. utr.
2020:18	Senmedeltida odlingshorisonter, en stenläggning och nyare tids avfall. Halmstad. Ark. förundersökning och undersökning.	2020:60	Odlingen, Tönnersjö 4:2, Dokumentation inför riving
2020:19	St Laurentii kyrka. Utvändig renovering	2020:61	Excellensen 2, Fasad- och markförändring
2020:20	Tröinge 2:62 Vinbergs socken, Ark. utredning.	2020:62	Arkeologisk utredning av Boberg 8:27
2020:21	GC-väg mellan Vinberg och Bergagård. Ark. utredning.	2020:63	Arkeologisk utredning av fastigh. Mellby 5:44 i Södra Mellby, Laholms kommun
2020:22	VA-ledning Efra kyrkby-Långasand Ark. förundersökning och slutundersökning.	2020:64	Landeryds godsmagasin, underlag inför renovering
2020:23	Knobesholms tunnbinderi.	2020:65	Hunnestad 5:24 och 5:13. Ark. utr.
2020:24	Övraby - Det äldsta Halmstad. Ett medeltidsarkeologiskt forskningsprojekt.		
2020:25	Hyltebruks kyrka, Utvändig renovering		
2020:26	Tönnersjö kyrka, Renovering av fönster		
2020:27	Nybyggnation hästgård Risarp Harplinge. Ark. utredning.		
2020:28	Förundersökning i avgränsande syfte Skrea 110, Ark. förundersökning.		
2020:29	Boplots- och härdområden. Trönningenäs, Lindbergs socken. Ark. förundersökning av L2018:392, L2018:820, L2018:821, L2018:822.		
2020:30	Kyrkogårdarnas historia, vård och underhåll, bilaga till kulturhistoriska inventeringar i Falkenbergs pastorat		
2020:31	Inventering inför planerad deponi. Varbergs kn, Veddige sn. Ark. inventering		
2020:32	Jutanområdet, Antikvarisk förundersökning		
2020:33	Planområde Himle och Fun City, Spannarp socken, Ark. utredning		
2020:34	Utredning inför GC-väg utmed väg 613 mellan kustvägen och Harplinge samhälle. Harplinge socken, Ark. utredning.		
2020:35	Söndrums församlingsgård, antikvarisk förundersökning		
2020:36	Efterunders. och återställning av plundringstrop intill Krokstena, Örelid. Laholm, Tjärby sn, Ark. efterundersökning.		
2020:37	Skottorps slott. Restaurering		
2020:38	Kristineheds manbyggnad. Kulturhistorisk utredning		
2020:39	Laholm RAÅ 142, Laholms stad, Lagaholm 4:1, RAÅ 19:1, RAÅ 142:1, Ark. schaktningsövervakning		
2020:40	Krutkällargången, Halmstad kommun och stad, Bastionen Norre Katt, RAÅ 33:1, Ark. schaktningsövervakning		
2020:41	Kv Jungfrun, Oxen och Hästtorget, Laholm. Förslag till planbestämmelser.		
2020:42	Spannarp Östra, Spannarp socken, Ark. utredning		

KULTURMILJÖ
HALLAND

POSTADRESS: TOLLSGATAN 7 | 302 32 HALMSTAD | TEL: 035-19 26 00

E-POST: KANSLI@KULTURMILJOHALLAND.SE | HEMSIDA: WWW.KULTURMILJOHALLAND.SE